

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 223/05-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 19. októbra 2005 predbežne prerokoval sťažnosť S., so sídlom B., právne zastúpeného advokátkou JUDr. E. Ľ., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 23. novembra 2004 sp. zn. 1 Cdo 203/2004 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť S. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. marca 2005 doručená sťažnosť S., so sídlom B. (ďalej len „sťažovateľ“), právne zastúpeného advokátkou JUDr. E. Ľ., B., ktorou namietal porušenie základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) z 23. novembra 2004 sp. zn. 1 Cdo 203/2004 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie“).

Zo sťažnosti vyplynulo, že: *«S. (...) spravuje podľa zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku, v znení neskorších predpisov (...) a zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní*

pozemkového vlastníctva, obvodných pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a pozemkových spoločnostiach, v znení neskorších predpisov (...) poľnohospodárske nehnuteľnosti vo vlastníctve štátu a v zmysle § 34 ods. 14 zákona č. 330/1991 Zb. zastupuje štát a neznámych vlastníkov v konaniach pred súdom vo veciach nehnuteľností vo vlastníctve štátu uvedených v § 17 zákona č. 229/1991 Zb., podielov spoločnej nehnuteľnosti vo vlastníctve štátu a poľnohospodárskych pozemkov, ktorých vlastník nie je známy. (...)

Krajský súd v Nitre uznesením zo dňa 17. 6. 2004 sp. zn. 8 Co 6/2004 zrušil rozsudok súdu prvého stupňa v právnej veci navrhovateľa S., proti odporcovi E. K. a spol. o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam a konanie vo veci zastavil. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že návrh na súd podal za navrhovateľa - Slovenskú republiku niekto, kto na to nemal oprávnenie a tento nedostatok konania nie je možné odstrániť.

S. podal proti cit. uzneseniu dňa 7. 9. 2004 dovolanie. V dovolaní poukázal na ust. § 34 ods. 14 zákona č. 330/1991 Zb. z ktorého vyplýva, že SPF zastupuje v konaní pred súdom štát a neznámych vlastníkov, ak predmetom konania sú nehnuteľnosti, ktoré spravuje, resp. s ktorými nakladá. Poukázal na to, že zákonom č. 256/2001 Z. z., ktorým sa menil a doplňal zákon č. 330/1991 Zb., boli vylúčené akékoľvek pochybnosti o tom, či v konaniach pred súdmi zastupuje štát SPF alebo orgán štátnej správy podľa § 21 ods. 2 OSP, alebo či neznámemu vlastníkovi je potrebné ustanoviť opatrovníka.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (...) ako súd dovolací preskúmal napadnuté uznesenie odvolacieho súdu a v rozsudku 1 Cdo 203/2004 zo dňa 23. 11. 2004 (doručenom SPF dňa 11. 1. 2005) dospel k záveru, že dovolanie nebolo dôvodné.

NS SR v odôvodnení svojho rozsudku uviedol, že zákonného zástupcu štátu spravidla vymedzuje osobitný zákon tak, aby bolo zrejmé splnenie podmienky uvedenej v § 21 ods. 2 OSP „ktorého sa vec týka“. Zákonný zástupca štátu, ktorého sa vec týka, je teda ten orgán, so zákonnou náplňou činnosti ktorého priamo súvisí predmet súdneho konania. Podobným spôsobom je podľa názoru NS SR vymedzený predpoklad zákonného zastúpenia štátu pre SPF aj v ust. § 34 ods. 14 zákona č. 330/1991 Zb. SPF ako zákonný zástupca štátu musí v zmysle citovaného ustanovenia v konaní preukázať, že predmetom súdneho konania sú nehnuteľnosti uvedené v ust. § 17, v spojení s § 1 ods. 1 zákona č. 229/1991 Zb., a že tieto nehnuteľnosti sú vo vlastníctve štátu. Uvedené predpoklady je potrebné skúmať v každom

súdnom konaní individuálne a iba po ich preukázaní možno považovať SPF za zákonného zástupcu štátu (Slovenskej republiky). Aby v zmysle ust. § 34 ods. 14 zákona mohol S. zastupovať štát pred súdom – na základe zákonného poverenia, musí ísť o súdne konanie vo veciach nehnuteľností, ktoré sú vo vlastníctve štátu, čiže SPF prináleží oprávnenie zastupovať štát pred súdom vo všetkých veciach, keď je nesporná existencia vlastníckeho práva štátu.

Podľa názoru NS SR z obsahu ust. § 34 ods. 14 zákona nemožno vyvodit' záver, že SPF má zákonné oprávnenie zastupovať štát v žalobách, ktoré sa týkajú samotnej existencie vlastníckeho práva štátu (napr. v žalobách na určenie vlastníckeho práva, ak je toto vlastnícke právo spochybňované).»

S právnym názorom najvyššieho súdu sťažovateľ nesúhlasí a je toho názoru, že: *«V danom prípade ide o kvázi gramatický výklad ust. § 34 ods. 14 zákona, ktorý je v rozpore s tým, čo chcel dosiahnuť zákonodarca prijatím zákona č. 256/2001 Z. z., ktorý menil a dopĺňal zákon č. 330/1991 Zb. Vyplýva to aj z dôvodovej správy k uvedenému zákonu, kde sa v § 34 ods. 11 (v súčasnosti ods. 14) zákona „navrhuje výslovne uviesť, že pozemkový fond zastupuje v konaní pred súdom štát alebo neznámych vlastníkov, ak predmetom konania budú nehnuteľnosti, ktoré spravuje resp. s ktorými nakladá. Tým sa vylúčia pochybnosti, či napríklad v konaniach o určenie vlastníctva koná pred súdom pozemkový fond alebo orgán štátnej správy (§ 21 ods. 2 OSP), alebo či neznámemu vlastníkovi treba ustanoviť opatrovníka. Obdobne to platí aj v prípade, ak s nehnuteľnosťami nakladajú štátne organizácie lesného hospodárstva.*

Uvedený právny názor NS SR je v rozpore aj s účelom zriadenia a celkového právneho postavenia SPF, vyplývajúceho z príslušných právnych predpisov, ako správcu nehnuteľnosti vo vlastníctve štátu. Obsahom oprávnenia SPF „spravovať majetok štátu“ je podľa nášho názoru aj oprávnenie vystupovať v konaniach pred súdmi aj v prípadoch určovacích žalôb a týmto spôsobom sa brániť proti neoprávneným zásahom do vlastníckeho práva, v dôsledku ktorých došlo k zmene vlastníctva pozemkov a tým aj k zásahu do oprávnenia SPF spravovať majetok štátu.

SPF vedie množstvo súdnych sporov o určenie vlastníckeho práva, v ktorých zastupuje štát alebo neznámeho vlastníka. Do prijatia zákona č. 256/2001 Z. z. súdy

nejednotne posudzovali otázku zákonného zastúpenia štátu S., resp. neposudzovali jednotne vzťah lex specialis a lex generalis § 21 ods. 2 OSP na jednej strane a § 16 ods. 2 a 17 ods. 1 zák. č. 180/1995 Z. z., o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva v znení neskorších predpisov, na strane druhej. Práve prijatím cit. zákona, ako to vyplýva aj z dôvodovej správy, bola, resp. mala byť jednoznačne vyriešená otázka zastupovania štátu v konaniach pred súdmi, predmetom ktorých sú nehnuteľnosti uvedené v § 17 zákona č. 229/1991 Zb. Zastávame názor, že oprávnenie zastupovať štát v predmetných právnych veciach bolo jednoznačne dané SPF, teda ide o zákonné zastúpenie.

NS SR vo svojom rozhodnutí ďalšej konštatoval, že neobstojí tvrdenie dovolateľa o tom, že niet štátneho orgánu, ktorý by v daných prípadoch zastupoval štát, ak by to nebol SPF. Podľa jeho názoru, zákonné oprávnenie zástupcu štátu svedčí Ministerstvu financií Slovenskej republiky, ako organizačnej zložke štátu na ústrednej úrovni podľa ust. § 7 ods. 2 písm. b) zák. č. 575/2001 Z. z. v znení neskorších predpisov, v zmysle ktorého Ministerstvo financií SR zabezpečuje výkon štátnej správy vo veciach správy majetku štátu vo verejnoprospešnej a nepodnikateľskej sfére.

S takto určeným zákonným zástupcom štátu v prípade nehnuteľností uvedených v § 17 zák. č. 229/1991 Zb. opätovne nemôžeme súhlasiť. Pokiaľ ním nemôže byť SPF z dôvodu, že v prípade určovacích žalôb nejde už o nehnuteľnosti vo vlastníctve štátu (§ 34 ods. 14 zák. č. 330/1991 Zb.), je ťažké pochopiť, na základe čoho dospel NS SR k názoru, že týmto zástupcom má byť Ministerstvo financií SR, a to z dôvodu, že zabezpečuje výkon štátnej správy vo veciach správy majetku štátu. Ak použijeme rovnaký výklad ako použil NS SR, tak aj v týchto prípadoch predmetom určovacích žalôb by bol majetok, ktorý neoprávnene prešiel na iného vlastníka a tým nie je vo vlastníctve štátu, a práve preto sa stal predmetom súdneho sporu.

Podľa názoru NS SR S. môže zastupovať štát len v súdnych konaniach vo veciach nehnuteľností, ktoré sú vo vlastníctve štátu, čiže len keď je nesporná existencia vlastníckeho práva štátu. Princípom určovacích žalôb podávaných SPF je, že majetok, ktorý by mal byť súlade so zákonom vo vlastníctve štátu a v správe SPF, je vo vlastníctve iných fyzických alebo právnických osôb, a teda je daný naliehavý právny záujem na určení vlastníckeho práva v prospech štátu. Inak povedané, ak by nedošlo zo strany iných osôb k neoprávnenému zásahu do vlastníckeho práva štátu, tento majetok by bol, tak ako iný

majetok štátu, zapísaný vo vlastníctve štátu a v správe SPF. Pokiaľ sú nehnuteľnosti vo vlastníctve štátu a v správe SPF, SPF predsa nemá dôvod podávať určovaciu žalobu. Bolo by nelogické, aby sa SPF nemohol domáhať ochrany vlastníckeho práva štátu len preto, že vlastnícke právo nie je už zapísané na štát a SPF nie je zapísaný ako správca, hoci všetky okolnosti nasvedčujú tomu, že by to tak malo byť. Ved' práve v tom je daný naliehavý právny záujem na podaní týchto žalôb. Okrem iného, navrhovateľ v konaní o určenie vlastníckeho práva musí preukázať svoje vlastníctvo (dôkazná povinnosť) a práve SPF, ktorému bola zákonom zverená povinnosť starať sa o majetok štátu vymedzený v § 17 v spojení s § 1 ods. 1 zákona č. 229/1991 Zb., disponuje príslušnými informáciami a dokladmi na preukázanie vlastníckeho práva. Je preto logické, že zákonodarca zveril SPF zastupovať štát pred súdom aj v určovacích žalobách.

A naostatok Najvyšší súd SR zrejme dostatočne nerozlíšil konanie, ktorého výsledkom je vydanie deklaratórneho rozhodnutia, od rozhodnutia konštitutívneho. Deklaratívne rozhodnutie (§ 80 písm. c) OSP) je výsledkom toho, že sa sťažovateľ ako účastník s úspechom dovolal práva na súdnu ochranu svojho porušeného alebo ohrozeného práva; ide o rozhodnutie, pre ktoré je rozhodujúci stav predprocesný. (...)

Najvyšší súd Slovenskej republiky svojím rozhodnutím – rozsudkom 1 Cdo 203/2004 zo dňa 23. 11. 2004 porušil právo sťažovateľa na súdnu ochranu, a to zákonom ustanoveným postupom domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 144 ods. 1, a čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky. Právo na súdnu ochranu je základným a nevyhnutným predpokladom reálneho uplatnenia všetkých ostatných základných práv a slobôd. Jeho zmyslom je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomu zodpovedajúcu povinnosť súdu o veci konať. Ak osoba uplatní svoje právo v súlade so zákonom ustanovenými podmienkami, orgány súdnej moci majú povinnosť umožniť každému, aby sa uplatnením práva zaručeného čl. 46 Ústavy stal účastníkom súdneho konania. SPF bola postupom súdu táto možnosť odňatá, a preto sa podaním tejto sťažnosti domáha nápravy vzniknutého nezákonného stavu.

Vzhľadom na množstvo ukončených súdnych sporov o určenie vlastníckeho práva, v ktorých SPF zastupoval štát alebo neznámeho vlastníka, môžeme konštatovať, že rozsudkom NS SR došlo k narušeniu právnej istoty vytvorenej už nezmeniteľnosťou množstva právoplatných súdnych rozhodnutí, ktorú je treba považovať za súčasť základného

práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a v širšom kontexte za súčasť právneho štátu podľa čl. 1 Ústavy SR.

S. vedie v súčasnosti cca 400 súdnych sporov o určenie vlastníckeho práva, pričom asi v polovici prípadov je legitimovaný aktívne. Rozhodnutím NS SR, ktorý je podľa nášho názoru v rozpore s platnou právnou úpravou, sa postavenie fondu ako zákonného zástupcu štátu stalo neistým. Dôsledkom takéhoto rozhodnutia môže byť skutočnosť, že súdy nižšieho stupňa sa v dôsledku takto spochybnenej aktívnej legitimácie zo strany NS SR vôbec nebudú zaoberať meritom veci, ale konanie voči SPF zastavia, čím budú SPF spôsobené nemalé škody.

Voči rozsudku 1 Cdo 203/2004 nie je prípustný opravný prostriedok. Právomoc zrušiť dovolacie rozhodnutie NS SR z dôvodu, že ním bolo porušené základné právo sťažovateľa môže v zmysle čl. 127 Ústavy SR len Ústavný súd. Z uvedeného dôvodu podávame túto sťažnosť.»

Na základe uvedených skutočností a argumentácie sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vyniesol v danej veci tento nález:

„1. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom zo dňa 23. 11. 2004 sp. zn. 1 Cdo 203/2004 porušil základné právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR.

2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 23. 11. 2004 sp. zn. 1 Cdo 203/2004 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľovi priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 6 312 Sk (5 302 Sk odmena za 2 úkony plus 1 010 Sk ako 19 % DPH), ktoré je Najvyšší súd SR povinný vyplatiť právnej zástupkyňi JUDr. E. L., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal (...).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím alebo iným zásahom orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej, ako aj nezistenie žiadnej

možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (mutatis mutandis rozhodnutie sp. zn. III. ÚS 138/02 a v ňom citovaná ďalšia judikatúra).

Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné tiež pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmavať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00).

Citovaný čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotvených v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50 ústavy). Všeobecné súdy poskytujú ochranu plynúcu z citovaného článku ústavy tak, že postupujú v konaní súc viazané procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi, dodržiavanie ktorých je garanciou práva na súdnu ochranu (I. ÚS 4/94).

Z petitu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ namieta porušenie základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 23. novembra 2004 sp. zn. 1 Cdo 203/2004, pričom podstata námietok sťažovateľa spočíva v tom, že „s právnym názorom NS SR“ uvedeným v napadnutom rozhodnutí „nemôžeme súhlasiť“.

Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu vyplýva, že:

«Dovolateľ namietal tiež nesprávny právny názor odvolacieho súdu, ktorý uviedol, že S. nemal v danej veci zákonné poverenie zastupovať štát. Poukazoval na znenie ustanovenia § 34 ods. 14 zákona č. 330/1991 Zb., z ktorého podľa jeho názoru vyplýva, že S. zastupuje v konaní pred súdmi štát alebo neznámych vlastníkov, ak predmetom konania (a teda aj konania o určenie vlastníckeho práva) sú nehnuteľnosti, ktoré spravuje, resp. s ktorými nakladá. Uvedené dôvody zodpovedajú odvolaciemu dôvodu podľa § 241 ods. 2 písm. c) O. s. p. (nesprávne právne posúdenie veci).

Právne posúdenie veci je nesprávne, ak odvolací súd posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo právnu normu, síce správne určenú, nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

Odvolací súd vo svojom uznesení vyslovil (v podstatnom) názor, že z ustanovenia § 34 ods. 14 zákona č. 330/1991 Zb. a § 17 zákona č. 229/1991 Zb. nevyplýva zákonné splnomocnenie S. zastupovať štát v konaní pred súdom v určovacej žalobe (t. j. v žalobe na určenie vlastníctva v prospech štátu), preto zrušil prvostupňový rozsudok a konanie zastavil z dôvodu, že neboli splnené podmienky konania (§ 21 ods. 2 v spojení s § 104 ods. 1 O. s. p.). Odvolacím súdom daný výklad ustanovenia § 34 ods. 14 zákona č. 330/1991 Zb. bol vecne správny, aj keď nebol dostatočne odôvodnený.

Účastníkom občianskoprávných vzťahov môže byť, okrem ďalších subjektov uvedených v zákone, aj štát (§ 21 Obč. zák.). V tomto prípade je štát, ako vyplýva z citovaného ustanovenia, právnickou osobou. Podľa ustanovenia § 21 ods. 2 O. s. p. za štát pred súdom koná pracovník toho štátneho orgánu, ktorého sa vec týka, alebo poverený pracovník iného štátneho orgánu.

Z hľadiska označenia žalobcu neboli pochybnosti o tom, že S. vystupoval v konaní ako subjekt občianskoprávných vzťahov, ktorý nebol odlišný od štátnych orgánov a organizácií v súdnom konaní označovaných názvom štátu (Slovenská republika); tento bol po formálnej stránke označený s ďalším uvedením právnickej osoby, ktorá za neho (jeho menom) koná.

Z obsahu ustanovenia § 34 ods. 14 zákona č. 330/1991 Zb. vyplýva, že S. zastupuje štát v konaniach pred súdom vo veciach nehnuteľností vo vlastníctve štátu, uvedených v osobitnom predpise (§ 17 zákona č. 229/1991 Zb.).

Z bežného porovnania ustanovenia § 21 ods. 2 O. s. p. s ustanovením § 34 ods. 14 zákona č. 330/1991 Zb. je zrejmé, že ustanovenie § 34 ods. 14 zákona č. 330/1991 Zb. je k ustanoveniu § 21 ods. 2 O. s. p. „lex specialis“ už len vzhľadom k tomu, že ustanovenie § 21 ods. 2 O. s. p. hovorí iba o „štátnom orgáne“ a v súvislosti s iným ako štátnym orgánom neobsahuje odkaz na osobitnú právnu úpravu. Potom zostáva iba vyložiť ustanovenie § 34 ods. 14 zákona č. 330/1991 Zb., či v prejednávanej veci bol S. zákonným zástupcom štátu (Slovenskej republiky).

Zákonného zástupcu štátu spravidla vymedzuje osobitný zákon tak, aby bolo zrejmé splnenie podmienky uvedenej v § 21 ods. 2 O. s. p. „ktorého sa vec týka“. Zákonný zástupca štátu, ktorého sa vec týka je ten orgán, so zákonnou náplňou činnosti, ktorého priamo súvisí predmet súdneho konania. Podobným spôsobom je vymedzený predpoklad zákonného zastúpenia štátu (pre S.) v ustanovení § 34 ods. 14 zákona č. 330/1991 Zb. S. (ako zákonný zástupca štátu) musí v zmysle citovaného zákonného ustanovenia v konaní pred súdom preukázať, že predmetom súdneho konania sú nehnuteľnosti uvedené v ustanovení § 17 v spojení s ustanovením § 1 ods. 1 zákona č. 229/1991 Zb. a že tieto nehnuteľnosti sú vo vlastníctve štátu (pozn. Najvyššieho súdu SR – podmienka existujúceho vlastníctva štátu vyplýva tak z § 17 zákona č. 229/1991 Zb. ako aj § 34 ods. 14 zákona č. 330/1991 Zb.). Uvedené predpoklady je potrebné skúmať v každom súdnom konaní individuálne a iba po ich preukázaní možno považovať S. za zákonného zástupcu štátu (Slovenskej republiky).

Aby v zmysle ustanovenia § 34 ods. 14 zákona č. 330/1991 Zb. mohol S. zastupovať štát pred súdom (na základe zákonného poverenia), musí ísť o súdne konania vo veciach nehnuteľností, ktoré sú vo vlastníctve štátu. Inými slovami povedané, S. prináleží oprávnenie zastupovať štát pred súdom vo všetkých veciach, keď je nesporná existencia vlastníckeho práva štátu. Z obsahu ustanovenia § 34 ods. 14 zákona č. 330/1991 Zb. preto nemožno vyvodiť záver, že S. má zákonné oprávnenie zastupovať štát v žalobách, ktoré sa týkajú samotnej existencie vlastníckeho práva štátu (napr. v žalobách na určenie vlastníckeho práva, ak je toto vlastnícke právo spochybňované). Výklad ustanovenia § 34 ods. 14 zákona č. 330/1991 Zb. použitý žalobcom v dovolaní, ktorý sa vyhýba zákonnej

formulácii („nehnutelnosti vo vlastníctve štátu“), je špekulatívny a nezodpovedajúci platnej zákonnej formulácii. Preto záver odvolacieho súdu, ktorý prvostupňový rozsudok zrušil a konanie zastavil pre nedostatok podmienok konania bol správny (vid' R 48/1967).

V prípade, ak podľa platného právneho poriadku Slovenskej republiky neexistuje (vo význame nebude existovať) iný štátny orgán alebo organizácia, ktorej by svedčilo právo zákonného zástupcu štátu v danej veci, platí, že žalobu na určenie vlastníckeho práva štátu, pokiaľ súvisí s pozemkovými úpravami, možno považovať za úkon, ktorý je vyhradený Slovenskej republike – Ministerstvu pôdohospodárstva Slovenskej republiky [§ 9 ods. 1 písm. c) zákona č. 575/2001 Z. z. v spojení s § 5 ods. 2 písm. a) a ods. 3 písm. a) zákona č. 330/1991 Zb.]. Pokiaľ by v danej veci žaloba na určenie vlastníctva štátu nesúvisela s pozemkovými úpravami, zákonné oprávnenie zástupcu štátu by svedčilo Ministerstvu financií Slovenskej republiky, ako organizačnej zložke štátu na ústrednej úrovni podľa ustanovenia § 7 ods. 2 písm. b) in fine zákona č. 575/2001 Z. z., v zmysle ktorého Ministerstvo financií Slovenskej republiky zabezpečuje výkon štátnej správy vo veciach správy majetku štátu vo verejnoprospešnej a nepodnikateľskej sfére. Neobstojí preto ani tvrdenie dovolateľa o tom, že niet štátneho orgánu, ktorý by v danej veci zastupoval štát, ak by to nebol S.

Žalobcovi sa v dovolacom konaní nepodarilo spochybníť vecnú správnosť napadnutého uznesenia odvolacieho súdu, ktorým bol zrušený prvostupňový rozsudok a konanie vo veci zastavené, preto Najvyšší súd Slovenskej republiky jeho dovolanie ako nedôvodné zamietol (§ 243b ods. 1 veta pred bodkočiarkou O. s. p.). Predmetom dovolacieho prieskumu nebolo posúdenie žaloby z vecnej stránky.»

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že jej podstatou je nesúhlas sťažovateľa s právnym názorom všeobecných súdov, teda s ich interpretáciou a aplikáciou príslušných zákonných ustanovení vo veci sťažovateľa. Uvedený výklad najvyššieho súdu však nie je možné považovať za odporujúci čl. 46 ods. 1 ústavy. Ústavný súd pri uplatňovaní právomoci nezávislého súdneho orgánu ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách

(napr. I. ÚS 19/02). V citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyšší súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré treba ustanovenie § 34 ods. 14 zákona Slovenskej národnej rady č. 330/1991 o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, obvodných pozemkových úradov, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov, interpretovať a uplatňovať práve takýmto spôsobom, a nie iným, a tým zároveň podľa názoru ústavného súdu ústavne konformným spôsobom (dostatočne a relevantne) odpovedal aj na argumentáciu sťažovateľa, podľa ktorej toto zákonné ustanovenie treba vykladať a uplatňovať odlišne.

V každom prípade tento postup najvyššieho súdu pri odôvodňovaní svojho právneho záveru vo veci sťažovateľa nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom krajského súdu a najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť ich právny názor svojím vlastným, aj keď právna argumentácia sťažovateľa je vo viacerých aspektoch skutočne náležitá. V konečnom dôsledku však ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov najvyššieho súdu, ktorý prijíma aj stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci najvyššieho súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Ústavný súd aj keby nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, ktorý sú „pánom zákonov“, v zmysle citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor najvyššieho súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad najvyšším súdom takéto nedostatky nevykazuje, a preto bolo potrebné sťažnosť odmietnuť, ako zjavne neopodstatnenú.

Nad rámec uvedeného, pokiaľ z obsahu sťažnosti vyplýva, že napadnutým rozhodnutím malo dôjsť aj k porušeniu práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46

ods. 1 ústavy, treba dodať, že práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, porušenie ktorého navrhovateľ namieta, sa možno domáhať len v medziach a za podmienok ustanovených vykonávacími zákonmi (čl. 46 ods. 4 v spojení s čl. 51 ústavy). Z napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu však vyplýva, že sťažovateľ neuplatnil svoje práva v medziach zákona pred všeobecnými súdmi, preto k porušeniu jeho práva na súdnu ochranu v danom prípade ani nemohlo dôjsť.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. októbra 2005